

АСОЦИАЦИЯ НА БЪЛГАРСКИТЕ АРХЕОЛОЗИ

София 1000, ул. Съборна 2, телефон за контакт 0888 14 57 48

ДО
Г-Н ВЕЖДИ РАШИДОВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

ОТНОСНО: Проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за културното наследство.

Уважаеми Г-н Министър,

Асоциацията на българските археолози се запозна със законопроекта за промени в Закона за културното наследство, както и с Мотивите на вносителя към него.

Преди всичко искаме да изтъкнем, че Законопроектът касае най-пряко археологическото културно наследство и поради това за нас е необяснимо, защо МК е избрало да подготви и представи тези промени в разгара на археологическия сезон. Още повече, че срокът, предоставен за обсъждане – една седмица, е в противоречие с практиката и законодателството.

Според нас общата философия, прокарвана с промените, засилва административната власт на Министерството на културата за сметка на експертността – нещо което не можем да приемем.

Категорично не сме съгласни със закриването на Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) и трансформирането му в Държавно предприятие Национален център за недвижимо културно наследство (ДП НЦНКН) (§ 3, § 4, § 5, § 6). Националния институт за недвижимо културно наследство е пряк наследник на НИПК, създаден още през 1957. Тази институция винаги е била експертна и научноизследователска по характер, а настоящите промени ликвидират именно това, превръщайки го в пряк придатък на министерството. Избраната форма за реорганизация – Държавно предприятие – дава известна финансова самостоятелност, но, научени от опита от последните години, се опасяваме, че това може да се превърне в начало на приватизация и ликвидация на тази структура. НИНКН, както и новата структура ДП НЦНКН имат съществена роля в териториалната защита на недвижимото културно наследство и тяхната експертност и независимост от мнението на Министъра на културата, както и от лобистки натиск на инвеститори, са гаранция за опазване на това наследство. При предложената промяна цялото ръководство на ДП НЦНКН пряко се назначава и контролира от Министъра и е напълно зависимо от него.

По отношение на промените в Глава VII на ЗКН – Археологическо културно наследство се предлага съществена промяна в състава и функциите на органа, който експертно контролира теренните археологически проучвания в Република България (§ 38, § 39). Настоящият Теренен съвет е прекръстен на Съвет за теренни археологически

проучвания. Съставът му е разширен, но не както се казва в Мотивите към Законопроекта, с представители на регионалните музеи, а с чиновници от министерството. За да е съвсем ясно с какво не сме съгласни, ще кажем, че при настоящия Теренен съвет със състав от 13 члена има 9 души археолози, а при новия орган съставът се разширява до 17 души, от които археолозите са едва 7 души. Така парадоксално се оказва, че в органа, който контролира и ръководи професионално теренните проучвания в България, археолозите са малцинство.

Още по-смушаваща е промяната относно Председателя на теренния съвет. Откакто съществува разрешителния режим за археологически проучвания в България, директорът на НАИМ БАН по право е председател на Теренния съвет, тъй като е признат професионалист и задължително е хабилитирано лице. Вместо това в законопроекта се предвижда Председателят и Заместник-председателя на Съвет за теренни археологически проучвания да се назначават от Министъра на културата, като не е споменато каква квалификация и научна подготовка трябва да имат тези лица. Представеният текст позволява Председателя на Съвета за теренни археологически проучвания да не бъде археолог и дори да няма научна квалификация. Съща така категорично не сме съгласни и с премахването от ЗКН на текста, който указва, че Теренният съвет взема решения с мнозинство от 2/3 от членовете си. Настоящият текст беше създаден и функционира успешно от 2009 година досега, за да гарантира, че за решенията на Теренния съвет трябва да се постигне консенсус на базата на експертност и принципност.

Третата група промени, лансирани със Законопроекта за изменение на ЗКН, засяга дефинициите за автентичност, реконструкция, реставрация и консервация (§ 58, § 59). Според нас предлаганите текстове целят да се улесни и разшири тихомълком установилата се напоследък практика за изграждане на крепости и църкви до покрив с проекти, които не се основават на обективни данни за автентичния вид на недвижимите културни ценности. Вместо тази практика да се ограничи, проектозаконът отваря врата за произволни градежи на "старини". Смятаме, че имаме основание да виждаме тези промени в такава светлина, тъй като законопроектът за изменение на ЗКН лишава от участие в процеса на проектиране на консервационно-реставрационни работи на проучвателите-археолози (§ 49), гарантирано понастоящем от чл. 169 (2) от действащия ЗКН. Също така смятаме, че е недопустимо археолозите да са отстранени от участие в подготовката на устройствени планове, когато се засягат комплексни археологически паметници.

Уважаеми Господин Министър, настояваме да отложите внасянето в МС на проекта за изменение на ЗКН и предлаганите идеи да се обсъдят по-широко във време, когато повече от засегнатите колеги-археолози ще бъдат на разположение за дискусия.

16.08.2012

С уважение:

доц. д-р Т. Стоянов
Председател УС на АБА